

**Siunnersuut uunga: Tuniniaanissamik nittarsaassisarneq aamma
nalunaaqutsersuisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. xx, xx 2015-imeersoq
(tuniniaanissamik nittarsaassisarnermut inatsit)**

pillugu

Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Siunnersuutip aappassaaneerneqarnerani saqqummiunneqartoq

Inatsisartunut ilaasortaq Siverth K. Heilmann	(Atassut)	siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Aqqaluaq B. Egede	(Inuit Ataqtigiit)	siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Suka K. Frederiksen	(Siumut)	
Inatsisartunut ilaasortaq Iddimanngiiu Bianco	(Inuit Ataqtigiit)	
Inatsisartunut ilaasortaq Justus Hansen	(Demokraatit)	

UPA2015-imi ulloq 17. marts siullermeerinerup kingorna ataatsimiititaliap siunnersuut misissorpaa, isumaliutigisanilu Inatsisartunut matumuuna saqqummiullugit.

1. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Atuisartunut pisisartunullu siunnersuisartoqtigiit, tuniniaasarneq, nalunaaqutsersuisarneq, akit aamma atuisartunut pisisartunullu maalaaruteqartarfittut ataatsimiititaliat pillugit Inatsisartut inatsisaat atuuttoq ulloq 13. november 1986-imi atuutilerpoq. Tamatuma malitsigisaanik inatsit atuuttoq inatsisip atuutsinneqalerneraniilli inuiaqtigiinni ineriartornermut naleqqiullugu isigissagaanni ullutsinnut naleqqukkunnaarpoq. Taamaattumik siunnersuummi atuisartut pisisartullu illersorneqarnerat suliassa qarfinni arlalinni annertusineqarpoq, tassunga ilanngullugu qarasaasiakkut paasissutissanik siammarterutit siusinnerusukkut maleruagassiivigineqarsimannngitsut.

Taamatuttaa neqeroorutitsialaat sapinngisamik amerlanerpaanit paasineqarsinnaanissaasa atorneqarsinnaanissaasalu qulakkeerneqarnissaa siunertaralugu tamanit orninneqartartuni allaganngorlugu ussassaarinerup, allagartalersuinerup aammalu tuniniaanissamik nittarsaassinerup sapinngisaq tamaat kalaallisut pisarnissaa pillugu siunnersuut aalajangersakkanik imaqqarpoq. Inuussutissarsiortulli aningaasartuutaasa annertusitinneqarnissaat siunnersuummi siunertarinqanngilaq, tamanna atuisartunut pisisartunullu akigitat qaffakkiartorerannik malitseqarsinnaammat.

Atuisartunut pisisartunullu suliassaqqarfimmi oqartussaasut sularinnittarnerat pisariinnerulissasoq inatsisissatut siunnersuummi aamma siunnersuutigineqqarpoq. Kalaallit Nunaanni Atuisartunut Pisisartunullu Siunnersuisooqatigiit Namminersorlutik Oqartussat ataanni siunnersuisooqatigiittut akileraarutinit aningaasalersugaasut atorunnaarsinneqassapput. Atuisartunut Pisisartunullu Siunnersuisooqatigiit allattoqqarfiat Atuisoq, maannakkut nakkutilliinermik aamma atuisartunut pisisartunullu paasissutissanik suliaqarnermi suliassanik isumaginnittuusoq Atuisartoqqarnermut Unammilleqatigiinnermullu Aqutsisoqqarfiup ataani ingerlateqqinneqassaaq.

2. Siunnersuutip UPA 2015-imi Inatsisartuni siullermeerneqqarnera

Suliassaqqarfik pillugu maanna inatsisaasoq nutarterneqqartariaqartoq UPA2015-imi inatsisissatut siunnersuummik siullermeerinermi isumaqatigiissutigineqqarpoq, aammalumi inatsisip allanngortinneqarnissaanut siunnersuummik Inatsisartut siusinnerusukkut ataatsimiinneranni saqqummiussisoqarsimavoq.

Qulequtaq oqallisigineqqarnerpaaq tassaavoq § 8-mi oqaatsinut piimasaqaatip oqaasertalerneqqarnera pillugu apeqquq.

Siumut kaammattuivoq allagarsiisarneq pinerit tamaasa kalaallisut oqaatsit pingaarnertut atorlugit pisassasoq.

Inuit Ataqatigiit isumaqqarput § 8 allanngortinneqassasoq, taamaalilluni tamanit orninneqartartuni allaganngorlugu ussassaarinermi, allagartalersuineri aamma tuniniaanissamik nittarsaassinermi minnerpaamik kalaallit oqaasii atorneqassallutik.

Oqaatsit sorliit atorlugit niuertarfik nittarsaarusunnersoq Naalakkersuisut akuleruffigisassarinnikkaat Demokraatit isumaqqarput, isumaqqarlutillu oqaatsit iluanaaruteqqarfiunerpaasussatut isigineqqartut atorlugit niuertarfiit ataasiakkaat nittaarsaassisassasut.

Partii Naleraq isumaqqarpoq tamanit orninneqartartuni allaganngorlugu allagartalersuinerit tuniniaanissamillu nittarsaassinermi kalaallit oqaasii atorneqassasut. Oqaatsit allat atorlugit

tuniniaanissamik nittarsaassinerit kalaallisut allassimasut ataanni mikisunik allannilerlugit pisinnaapput.

Atassutip assut neriutigaa atuisunit taamatullu inuussutissarsiummik ingerlataqartunit naammagisimaarnartunngorlugu inatsisissatut siunnersuutip inaarutaasumik ilusissaa naammassineqarumaartoq aammalu inuussutissarsiummik ingerlataqartunut kinguneqaataasinnaasut naapertuutinngitsut minnerpaaffimmiitinneqassasut.

3. Siunnersuutip tusarniaassutigineqarnera

Siunnersuut piffissami 11. december 2013 – 10. januar 2014 makkununga tusarniaassutigineqarpoq:

Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfia
 Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminerimut Naalakkersuisoqarfik
 Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik
 Ilaqutariinnermut Inatsisinillu Atuutsitsinerimut Naalakkersuisoqarfik
 Ilinniartitaanermut, Ilageeqarnermut, Kultureqarnermut Naligiissitaanermullu
 Naalakkersuisoqarfik
 Ineqarnermut Naalakkersuisoqarfik
 Kalaallit Nunaanni Politimesteri
 Nunatsinni Advokatit
 Inatsiseqarnermut ministereqarfik
 Kalaallit Nunaanni Kommunit Kattuffiat (KANUKOKA)
 Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat (GA)
 Atuisartunut Siunnersuisoqatigiit
 Nuummi Niuertut peqatigiiffiat

Siunnersuut piffissami tassani Namminersorlutik Oqartussat tusarniaanermut nittartagaanni tamanut ammasumik tusarniaassutigineqarpoq.

Makkunanga tusarniaanermut akissuteqaatit tiguneqarput:

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik, Ilaqutariinnermut Inatsisinillu Atuutsitsinerimut Naalakkersuisoqarfik, Ilinniartitaanermut, Ilageeqarnermut, Kultureqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik, Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik, Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat (GA), Nuuk Imeq, Nunatsinni Advokatit, Kommuneqarfik Sermersooq aamma Atuisartunut Siunnersuisoqatigiit.

Siunnersuut piffissami tassani tusarniaassutigineqartoq siunnersuutip UPA2014-imut atatillugu siusinnerusukkut saqqummiunneqartup assigigaa ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq.

Siunnersuut piffissami 2014-imi decembarip 23-aniit 2015-imi januaarip 15-anut ukununga nutaamik tusarniaassutigineqarpoq:

Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfia,
Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoqarfik,
Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinnermullu Naalakkersuisoqarfik,
Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Isumaginninnermullu Naalakkersuisoqarfik,
Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu
Naalakkersuisoqarfik,
Ineqarnermut, Sanaartornermut Attaveqarnermullu Naalakkersuisoqarfik,
Peqqissutsimut Nunanillu Avannarlernik Suleqateqarnermut Naalakkersuisoqarfik,
Kalaallit Nunaanni Politimestereqarfik,
Kalaallit Nunaannit Kommunit Kattuffiat (KANUKOKA),
Sulisitsisut Kattuffiat (GA),
Atuisartunut Siunnersuisoqatigiit,
Nuummi Niuertut peqatigiiffiat,
Inatsiseqarnermut ministereqarfik
Atuisartunut pisisartunullu ombudsmandi.

Siunnersuut piffissami tassani Namminersorlutik Oqartussat tusarniaanermut nittartagaanni tamanut ammasumik tusarniaassutigineqarpoq.

Makkunanga tusarniaanermut akissuteqaatit tiguneqarput:

Greenland Outdoors, Peqqissutsimut Nunanillu Avannarlernik Suleqateqarnermut Naalakkersuisoqarfik, Oqaasileriffik, Atuisartunut pisisartunullu ombudsmandi, Inatsiseqarnermut ministereqarfik, Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Atuisartunut Siunnersuisoqatigiit, Sulisitsisut Kattuffiat (GA), Kommuneqarfik Sermersooq, Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Isumaginninnermullu Naalakkersuisoqarfik, Kalaallit Nunaanni Kommunit Kattuffiat (KANUKOKA), Kalaallit Nunaanni Politimestereqarfik aamma Naalagaaffiup Kalaallit Nunaanni Sinniisua.

Piffissamut tusarniaaffiusumut tunngatillugu ataatsimiititaliaq isumaqarpoq juullip ukiortaallu nalaanni qaammat ataaseq inatsisissatut siunnersuummut taama pingaaruteqartigisumut atatillugu sivisugisassaangitsoq. Siunissami tusarniaanissani nalliuttut piffissallu

sulinnigiffeqarfissat eqqumaffiginiarneqartassasut Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliamit kaammattuutigineqarpoq, taamaalluni pisuni taamaattuni piffissaq tusarniaaffiusoq sivitsorlugu illuatungeriit tusarniarfigisat, pingaartumik illuatungeriit tusarniarfigisat namminersortut tusarniaanermut akissuteqarnissaminni piffissaqarluarsinnaaqullugit.

Nutaamik tusarniaanermut atatillugu tusarniaanermut akissutit tiguneqartut § 8-mi oqaatsit pillugit ajornartorsiummut annertuumik tunngasuupput.

Greenland Outdoors isumaqarpoq siunnersuut pisariaqanngitsoq, akitsorsaataasoq aammalu toqqaannartumik ajoqusiusassaasoq, tassami suliffeqarfik takornarianik taamaallaat sullissisarmat, taamaattumillu tuluit oqaasii pingaarnertut atugaralugit, taamaammallu allagartarsuarnik kalaallisut allassimasunik nivingatitsinissaq isumaqanngitsoq.

Kommuneqarfik Sermersuup inatsisissatut siunnersuutip siullermik tusarniaassutigineqarnerani oqaatsinut piunasaqaammut tunngatillugu kommunip aamma GA-p tusarniaanermut akissuteqaataat allanguinermik malitseqarsimangimmat isumakulunnartippaa. Oqaatsinut piunasaqaatip inuussutissarsiortunut aningaasartuuteqarnerulersitsinissaa kommunip ilaatigut annilaangassutigaa aammalu oqaatsinut piunasaqaatip kaaviiartitaqarnerulersitsinnaaneranik naliliineq qularnartoqartillugu. Kiisalu assersuutigalugu takornariatitsisartut nunani tamalaani sullitanut sammisumik tuniniaanissamik nittarsaassisartut oqaatsinut piunasaqaammi ilaatinneqannginnissaat naleqquttusoq kommuni isumaqarpoq.

Tusarniaanermut akissutit, minnerunngitsumik § 8-mut tunngasut tunngavigalugit inatsisissatut siunnersuut una siunnersuutaqaartumut sanilliulluni annertuumik allangortinneqarpoq, tassa paragraffi ima oqaasertalerneqarmat: *"Allaganngorlugu ussassaarineq, allagartalersuineq aamma inini tamanit orninneqarsinnaasuni tuniniaanissamik nittarsaassineq sapinngisaq tamaat kalaallisut pissaaq. Tuniniaanissamik nittarsaassineq oqaatsit allat atorlugit pisinnaavoq"*.

4. Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiata (GA) sassarnera

Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiata suliap suliarineqarneranut atatillugu ataatsimiititaliamut sassartinneqarnissani kissaatigisimavaa. GA-lli sassarnissani taamaatiinnarpaa, tassa § 8-mi nutaamik oqaasertaliorneq *"sapinngisaq tamaat"* naaperiassutigissallugu naleqquttut aammalu peqatigiiffiup ilaasortaasa inuussutissarsiutinillu ingerlataqartut akuerisinnaagaat isumaqartoqarmat.

Inatsisartut ataatsimiittarfianni inatsisissatut siunnersuutip siullermeerneqarnerani oqallinneq tunngavigalugu GA-p sassartinneqarnissamik kissaatini saqqummiuteqqippaa.

Sassartoqarnissaa ataatsimiititaliamit pisariaqarsorineqanngilaq, tamatumalu kingorna GA-p ilassutitut oqaaseqaatini allakkatigut ataatsimiititaliamut 20. marts 2015-imi nassiuppai. Tuniniaanissamik nittarsaassineq tamarmi kalaallisut ingerlanneqassappat pingaartumik inuussutissarsiutinik ingerlataqartut mikinerit aningaasaqarnerat GA-p ernummatigalugu allakkamini oqaatigaa. Aammattaaq taamaattoqassappat internetikkut ussasaarutit tamarmik aaqqissuussinnermut ilaatinneqassanngitsut GA-mit sakkortunerpaamik kaammattuutigineqarpoq.

GA-p tusarniaanermut akissummini siusinnerusukkut nassiussamini ilaatigut oqaatigaa oqaatsinut piunasaqaatit najukkani niuertarfiit tunisakinnerulernerannik nassataqassasut, tassami aningaasartuutit oqaatsinut piunasaatip nassatarisai niuernerup ilaata annertunerusup internetikkut niuernerumut nuunneqarneranik kinguneqassammata. Tamanna pingaartumik niuerfinnut mikinernut tatisimaneqareeqisunut equissaaq.

5. Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnera

5.1 Kalaallisut tuniniaanissamik nittarsaassinissamut piunasaqaatit pillugit aalajangersagaq

Inatsisissatut siunnersuutikkut inatsisip ullumikkut pissutsinut naleqqussarlugu nutarterneqarnera aammalu suliaasaqarfimmi oqartussaasut sullissinerata pisariillisinneqarnera ilutigalugu suliaasaqarfinni arlalinni atuisut illersorneqarnerat annertusineqarmat ataatsimiititaliamit ataatsimut isigalugu pitsaasutut isigineqarpoq. Kalaallisut tuniniaanissamik nittarsaassisarnissaq pillugu § 8-mi apeqqut ataatsimiititaliap inatsisissatut siunnersuummik suliaqarnermini pingaarnertut oqaluuseraa. § 8 maanna taama iluseqartilluni ima oqaasertaqarpoq:

§ 8. Allaganngorlugu ussasaarineq, allagartalersuineq aamma inini tamanit orninneqarsinnaasuni tuniniaanissamik nittarsaassineq sapinngisaaq tamaat kalaallisut pissaaq. Tuniniaanissamik nittarsaassineq oqaatsit allat atorlugit pisinnaavoq.

5.2 Inuit Pisinnaatitaaffiit pillugit Institutip tuniniaanissamik nittarsaassisarneq pillugu allakkiaa tunngavigalugu Naalakkersuisunit saaffiginnissut

Inuit Pisinnaatitaaffiit pillugit Institutimit allakkiaq tunngavigalugu Naalakkersuisunit saaffiginnissut ataatsimiititaliamit tiguneqarpoq. Allakkat tamarmik isumaliutissiisummut matumunnga **ilanngussatut** ilanngunneqarput. § 8 inatsisissatut siunnersuummit peerneqarnissaa Inuussutissarsiormut Ataatsimiititaliamit kissaatigineqarnerasoq isumaliutigeqqullugu Naalakkersuisut allakkaminni ataatsimiititaliaq qinnuigaat, tamatumani aalajangersakkap siunertarisaa oqaatsinut inatsisissamut ilanngunneqarnissaa siunertaralugu. Allakkat taakku ataatsimiititaliamit misissorneqarlutillu oqaluuserineqarput aammalu

tusaatissatut tiguneqarlutik. Tamanna tunngavigalugu siunnersuummi § 8 pillugu ataatsimiititaliaq matuma kingulianiittunik inerniliilluni.

§ 8 siunnersuummi attatiinnarneqassasoq Siumup ilaasortaataata kissaatigaa.

§ 8 siunnersuummi attatiinnarneqassasoq Inuit Ataqatigiit ilaasortaataata kissaatigaa.

Aalajangersakkat tassunga assingusut oqaatinut inatsimmi ataatsimoortumi ilanngunneqarnissaat siunertaralugu § 8 siunnersuummit peerneqassasoq Demokraatit aallartitaata kissaatigaa.

§ 8 siunnersuummi attatiinnarneqassasoq Atassutip ilaasortaataata kissaatigaa.

5.3 Ilitsersuineq pillugu § 7-imi aalajangersagaq

Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiata kaammattuutigaa § 7, imm. 1-imi pigisat aalaakkaasut ilaatinneqassanngitsut. Tassunga atatillugu Naalakkersuisut § 7-imut nassuiaataat ataatsimiititaliamit maluginiarneqarput, imatullu paasineqarlutik pissutsit nalinginnaasumik ilisimaneqartutut imaluunniit sullississutip pingaarnerup avataaniittutut isigineqartariaqartut pillugit ilitsersuinissamut inuussutissarsiummik ingerlataqartoq pisussaaffeqanngitsoq.

Ataatsimiititaliamit aamma maluginiarneqarpoq inuussutissarsiummik ingerlataqartut malitassianik, ilitsersuutinillu il.il. nutserisarnissaat piunasaqaataanngitsoq aammalu ilitsersuisussaataaneq taamaallaat nioqqutip pisinnaasaanut atorineqarnissaanullu attuumassuteqartoq aammalu pisussaaffik taanna niuertarfimmi pisiniartumut oqaluinnarluni nassuiaanikkut naammassineqarsinnaasoq.

5.4 Niuernermik tunngaveqartumik oqaaseqarsinnaatitaaneq pillugu apeqquut

Niuernermik tunngaveqartumik oqaaseqarsinnaatitaaneq pillugu apeqquummut aammalu Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiata tikkuugaatut inuit pisinnaatitaaffii pillugit Europami isumaqatigiissutip unioqqutinneqarneranik apeqquummut atatillugu ataatsimiititaliamit naatsorsuutigineqarpoq pissutsit tamakku Naalakkersuisunit sukumiisumik misissorneqassasut, taamaaliornikkut inatsisissatut siunnersuummi aalajangersakkat inaarutaasut tamatumunnga akerlioqqunagit.

6. Siunnersuutip aningaasaqarnikkut kingunerisassai

Siunnersuutip pisortanut inuussutissarsiornermillu ingerlataqartunut aningaasaqarnikkut kingunerisassai siunnersuummut nassuiaatini Naalakkersuisut allaaseraat. Taamaalilluni

Naalakkersuisut apequt tamanna sukumiisumik misissorsimassagaat aammalu malitsigisaanik aningaasaqarnikkut kinguneqassanngitsoq ataatsimiititaliamit tutsuigineqarpoq. Siunnersuut naatsorsuutiginnngisamik pisortat karsiisa annertunerusumik aningaasartuuteqarnerannik kinguneqassagaluarput aningaasartuutit taakku aningaasaliissutaareersut iluini akilerneqartussaassapput, taamaattoqassappallu suliniutinik allanik tunulliussisoqartariaqassalluni. Inatsisissatut siunnersuutip matuma akuerineqarnera inuussutissarsiutinik ingerlataqartut aningaasartuuteqarnerusinnaanerannik kinguneqarsinnaanera mattunneqarsinnaanngilaq. Aamma tamatumunnga atatillugu aningaasartuutaanerussaasut atuisartunut tunniisaat mattunneqarsinnaanngilaq.

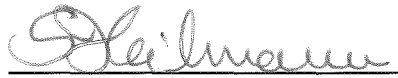
7. Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Siumup, Atassutip Inuit Ataqatigiillu ilaasortaataasa siunnersuut akuerineqassasoq inassutigaat.

Aammattaaq ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartup Demokraatit ilaasortaataata siunnersuut akuerineqassasoq inassutigaa aammalu siunnersuut pillugu ima oqaaseqarumalluni:

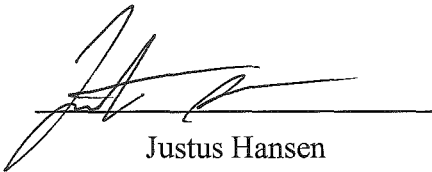
Aalajangersakkat taamaattut assingi oqaatsit pillugit inatsisissami ataatsimoortumik ilanngunneqarnissaat siunertaralugu § 8-p siunnersuummit peerneqarnissaa Demokraatinit kissaatigineqarpoq.

Taama oqaaseqarluni isumaliutissiissumilu oqaatigineqartutut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

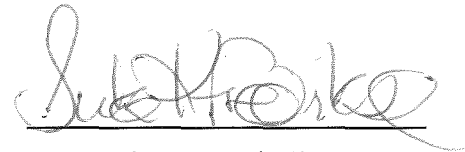

Siverth K. Heilmann

Siulittaasoq

Justus Hansen

Suka K. Frederiksen

Iddimangiiu Bianco

Aqqaluaq B. Egede

Siulittaasup tullia

Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliaq
/ Maani

**Tuniniaanissamik nittarsaassisarneq aamma nalunaaqutsersuisarneq pillugit
Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummi § 8 pillugu**

05-08-2015
Sags nr. 2015-82
Dok. nr. 2015-203

Postboks 1601
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 56 00
E-mail: isiin@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Ataatsimiititaliap Inatsisartut tuniniaanissamik nittarsaassisarneq nalunaaqutsersuisarnerlu pillugit inatsisissaattut siunnersuummik - UPA2015/91- mik suliaqarnerat pillugu.

Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliamut matumuuna saaffiginnippunga tuniniaanissamik nittarsaassisarneq pillugu inatsisissatut nutaatut siunnersuutip ulloq 17. marts 2015 pitsaasumik pingaaruteqartumillu oqaluuserineqarnera tunuliaqutaralugu. Oqallinneq pingaartumik inatsisissatut siunnersuutip § 8-aanut taamani sammisusooq pillugu.

Uanga saaffiginnissutigana una tunuliaqutaqarpoq Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institut-ip allakkiaanik 29. april 2015-imeersumik, pilerisaarutini, allagartalersuisarnerni il.il. oqaatitsigut piimasaqaatigineqartunut Tuniniaanissamik nittarsaassisarneq aamma nalunaaqutsersuisarnermut Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummut tunngatillugu. Allakkiaq Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliamut uannullu nassiussaavoq, inatsisissatut siunnersuummi § 8-p inuit pisinnaatitaaffiinullu tunngatillugu ajornartorsiutaasinnaasunut tunngasuulluni. Allakkiami ajornartorsiutaasinnaasut arlaqartut tikkuartorneqarput, isumaga malillugu qulaajarneqarsimasariaqartut suliassaqaarfimmi tassani maleruagassiunnginnermi.

Inatsisissatut siunnersuutip oqaatsinik atuinissamut tunngasunik aalajangersagaliornepup saniatigut kingunerisussaavai suliniutit, ilaatigut annertusisamik meeqqanik inuusuttuaqqanillu illersuinermut tunngasut, elektroniskiusumik tuniniaasarnermut aalajangersakkanik aqqissuusisneq, qularnaveeqqusiissutinut aalajangersakkanik erseqqinnerulersitsineq, kiisalu atuisartut naammagittaalliutaasa suliarineqartarnerannik perrassaaneeq. Atuisartut inatsisaat maanna atuuttusooq 1986-imeersuusooq, taamaallaallu tuniniaasarnermut tunngasutigut 2001-imi allannguuteqarnikuulluni, akikilliliinermut meqqinik qiortakkanik taamaaqataannilluunniit niuertut atuisinnaanerannut aalajangersakkanik eqqussisooqarmat. Tamannalu tassa isumaqarpoq atuisartut illersorneqarnerannut malittarisassaattigut nutaanngilisoorsimasut.

Meeqqanik inuusuttuaqqanillu illersuineq
Inatsisissatut siunnersuutip § 9-ata meeqqanut inuusuttuaqqanullu immikkut illersuineq aalajangersakkatigut isumannaarpaa. Meerartatta inuusuttuarartattalu annertusiartortumik pisisinnaassuseqaleriartornerat ilutigalugu nioqqutissanik meeqqanut inuusuttuaqqanullu sammititanut pilerisaarisarneq soqutigineqaleriartuinnarpoq. Malittarisassallu

nutaat naapertorlugit meeqqanut inuusuttuaqqanullu sammititanik pilerisaarisarnermi annersaaneq imaluunniit allatut misigittaatumik pissusilersorneq, annilaangasaarineq imaluunniit upperisapalaat pilerisaarisarnermi sakkoreqqusaanngillat. Kiisalu aamma imigassamut aangajaarniutinullu tunngasunik assiliasat innersuussinerilluunniit piler-saarutini meeqqanut sammititaasuni atorneqaqqusaanngillat. Meerartatsinnik inuusut-tuarartatsinnillu illersuineq assut pingaartutut isigaara.

Elektroniskiusumik pilerisaaruteqartarneq

Inuussutissarsiortut ullumikkut annertusiartortumik e-mail il.il. atorlugit pilerisaarutinik nassiussuisalerput. Pilerisaarisarnermut tunngasumik aalajangersakkat maanna atuut-tuusut aalajangersaaviginngilaat elektroniskiusumik pilerisaarisarnerit qanoq aaqqi-suunneqassanersut, periarfissiinatillu atuisartut taamaattunik saaffiginntoqarnissaanut naaggaarsinnaanissaannut. Ineriartorneq elektroniskiusoq pisariaqartitsiviulerpoq ma-leruagassanik paasineqarsinnaasunik aalajangersaanissamut, isumannaarumallugu atuisartut kissaatigisaanngitsunik elektroniskiusunik pilerisaarutinik nassinneqartanngin-nissaat.

Qularnaveeqqutit

Inuussutissarsiortuniit qularnaveeqqusiisoqartarnerani misilittakkat ersersippaat qu-larnaveeqqusiinermut pappialat uppernarsaatit ima ajortigisumik suliaasartut, atuisartu-mut assut ajornartarluni qularnaveeqqusiinerit inuussutissarsiortup tungaanut atortuuler-sinneqarsinnaaneri. Inatsisissatut siunnersuummi isumannaarneqarpoq atuisartup pi-umasarisinnaagaa qularnaveeqqusiisutit suna matussusertussaana paasiumallugu inuussutissarsiortumut piomasaqarsinnaaneq, qularnaveeqqusiineq qanoq iliornikkut ator-neqarsinnaanersoq pillugu. Atuisartorlu aamma pisinnaatitaalissaaq qularnave-eqqusiisutit allaganngorlugu tigunissaanut piomasaqarnissamut.

Atuisartut naammagittaalliutaat

Naammagittaalliutinik suliaqarnernut atatillugu aalajangiisarnerit Atuisartut Pisisartullu Maalaarutaannik Aalajangiisartunit isumagineqartalissapput. Aalajangiinerit ataatsimiin-ikkut imaluunniit allakkatigut aalajangiinertut ingerlanneqarsinnaapput, tamatumalu isumannaassavaa maannakkumiit sukkanerusumik aalajangiisoqartalersinnaanera, ataatsimiinnissaq tulleeq utaqqinngikkaluarlugu.

Tamatumalu saniatigut atuisartut periarfissinneqassapput malinnaanissamut, Atuisartut Pisisartullu Maalaarutaannik Aalajangiisartunit aalajangikkat inuussutissarsiortunit ma-linneqarnersut pillugit, tassami Atuisartunut Unammilleqatigiinnermullu Aqutsisoqarfik allassimaffimmik tamanut takusassialersinnaammata inuussutissarsiortut kikkut Atu-isartut Pisisartullu Maalaarutaannik Aalajangiisartunit aalajangikkanik malinninngin-nersut pillugit. Tamatumani siunertarinearpoq atuisartut malinnaaffigisinnaassagaat inuussutissarsiortut kikkut Atuisartut Pisisartullu Maalaarutaannik Aalajangiisartut aala-jangigaannik malinnikkusunnginnersut, taamalu atuisartut periarfissaqassallutik isum-mertarnissaminnut inuussutissarsiortoq pineqartoq pisiniarfigisarniarnerlugu.

Suliap ingerlaqqinnissaanut siunnersuut

Inatsisissatut siunnersuummi uani atuisartunut illersuutit pingaaruteqartut tunuliaqu-taralugit, aamma Inuit Pisinnaatitaaffiinnut Institut-ip ajornartorsiutit allakkiaminni tikkuar-tugai tunngavigalugit aamma Inatsisartuni § 8-mut tunngatillugu annertuumik oqallinneq isiginiarlugu siunnersuutigissavara peqqissaartumik itisuumillu naalakkersuinikkut oqa-llisigissagipput kalaallit oqaatsitta oqaatsillu allat ulluinnarni atugaanerat; tuniniaanissa-mik nittarsaassisarnermut atatillugu, ilinniartitaanermi, kulturikkut ingerlatsinermi, pisor-

tat allaffissornikkut ingerlatsineranni il.il. Sammisaaq taanna annertuumik pingaaruteqartutut isigaara, oqaatsinullu inatsimmik tunngavilersorluakkamik kinguneqartari-aqarsoralugu, taamaaliornitsigut naalakkersuinikkut silittumik inuiaqatigiinnilu tapersersorneqartumik aalajangersagaliorsinnaajumalluta, oqaatsitta atugaanerat eqqarsaatigalugu.

Ingerlaqqillungalu siunnersuutigissavara tuniniaanissamik nittarsaassisarneq pillugu inatsisissatut siunnersuummi § 8 utaqqisissagipput oqallittoqareernissaanut, atuisunullu illersuutissatut iliuisissatta sinneri piaarnerpaamik naammassillugit suliarissagigut, ator-tuulersinnaaqqullugit kingusinnerpaamik 1. januar 2016, kalaallinut atuisartunut ilu-aqutaasumik.

Neriutuigaaralu ataatsimiititaliap siunnersuutiga ingerlaqqittumik suliarissagaa, atuisartunut illersuutissatut pingaaruteqartumik aalajangersagassat isumannaarneqarsinnaaqqullugit, ilutigisaanillu siammasinnerusumik inunnguuseralugu oqaatsitta oqallisigineqarnerat ingerlatseqqillugu.

Uanga atorfilittakkalu soorunami Inuussutissarsiornermut ataatsimiititaliamik suliami uani suleqateqaqqinnissamut piareersimavugut.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Vittus Qujalkitsok

Ilanngussaq:

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institut-ip allakkiaa 29. april 2015-imeersoq, pilerisaarutini oqaatsinut piumasaqaatit, allagartalersuisarneq il.il., Inatsisartut Tuniniaanissamik nittarsaassisarneq aamma nalunaaqut-sersuisarneq pillugu inatsisissaattut siunnersuummi (tuniniaanissamik nittarsaassisarnermut inatsit)

Allakkiatq Tuniniaanissamik nittarsaassisarneq aamma
nalunaaqutsersuisarneq pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut
pillugu (tuniniaanissamik nittarsaassisarnermut inatsit)

29. april 2015
J. nr. 15308/LGH

1 Tunuliaqutaa

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institutip ulloq 26. marts 2015 tiguaa saaffiginnissut
apeqqutiniq imaqartoq, Inatsisartut UPA2015/91 –Tununiaasarneq nittarsaassisarneq
aamma nalunaaqutsersuisarneq pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik
suliaqarnerannut atatillugu. Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institut-i inatsisissatut siun-
nersuummut atatillugu tusarniaavigineqarsimangilaq.

Saaffiginnissummi apeqqut sammineqartoq tassaavoq, Europamiut inuit pisinnaatitaaf-
fiinut isumaqatigiissutaanni artikel 10 - Killiliiffigineqarani isummersinnaatitaaneq-mut
akerliusinnaanersoq siunnersuutigineqarmat allatanik pilerisaarisarneq, allagarsiisarneq
aamma tuniniaasarneq inuit tamat najortagaanni ingerlanneqartoq sapinngisamik anner-
tunerpaamik kalaallisut ingerlanneqassappat.

Inatsisissatut siunnersuut misissoreerlugu Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institut-ip nali-
lerpaa siunnersuutip inuit pisinnaatitaaffiinut qanoq naapertuuttiginera inatsip qanoq
atortinneqarneranik tunngaveqassasoq. Inatsisissatut siunnersuutip qanoq paasineqar-
nissaanut annertoorujussarmik inissaqartitsisoqarpoq, qaqugukkut inuussutissarsiortut
piviusumik pisussaatitaanersut tuniniaanissamik nittarsaassinermi kalaallit oqaasiinik
atuinissamut, taamaalu ersernerlulluni § 8-ip piviusumik qanoq ulluinnarni atortinneqar-
nissaa.

Institut-ip ersarinnersumik apeqqummut tunngatillugu nalilersuina uani tulliuuttumi
atuarneqarsinnaavoq:

2 Nunarsuarmioqatigiinni killiiffigineqarani oqaaseqarsinnaanerup, allassinnaanerullu illersorneqarnera

2.1 FN-ip inuttaaqataasutut aamma politikikkut pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissutaa

FN-ip innuttaaqataasutut aamma politikkikkut pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiisutaa (ICCPR) imaqarpoq pisussaaffimmik inuit isummersorsinnaatitaanerannut akulerutinnginnissamik, tamanna oqaluinnarluni, allakkatigut imaluunniit naqitatigut pigaluarpalluunniit, eqqumiitsuliornermi imaluunniit sakkut allat atorlugit.¹ Isumaqatigiissut naalagaaffeqatigiinnermi tamarmiusumi atuuppoq, tamatumani aamma Kalaallit Nu-naanni.²

Killiligaanngitsumik oqaaseqarsinnaaneq aamma ICCPR naapertorlugu pilerisaarutinut aamma niuernermi ussassaarutinut atuuppoq.³

Killiligaanngitsumilli oqaaseqarsinnaatitaaneq tamakkiisuunngilaq, kisiannili aalajangersimasutigut killilerneqarsinnaalluni. ICCPR-i naapertorlugu killiligaanngitsumik oqaaseqarsinnaanerup killilersorneqarnera inatsisikkut aalajangersaavigineqartussaavoq, pisariaqartuussallunilu allat pisinnaatitaaffiisa imaluunniit tusaamaneqarnerisa ataqqineqarnissaanni, aammalu / imaluunniit naalagaaffiup illersorneqarnissaanni, inuit tamat najortagaanni aaqqissuussaasumik ingerlatsinissamut, peqqissutsimut imaluunniit ileqqorissaarnissamut atatillugu.⁴

Killiligaanngitsumik oqaaseqarsinnaatitaanerup killilersorneqartarnera aallaavimmiit, tassalu killiligaanngitsumik oqaaseqarsinnaanermiit immikkut ittutigut taamaallat atortinneqartussaavoq, killilersuinerlu qanoq paasineqassanersoq nalornissutaappat paasineqassalluni killiliinerup annikillisaataatut.⁵

FN-ip inuiaat pisinnaatitaaffiit komité-ata innunnit ataasiakkaartunit isumaqatigiisuttip unioqqutinneqarneranut naammagittaalliuteqartoqartillugu pituttuisuunngitsumik oqaaseqarsinnaatitaaneq suliaraa “Ballantyne et al v. Canada (1993) oqaatsit aalajangersimasut atorneqartussaanerat pillugu suliaq.⁶ Suliami pineqarpoq niuertut arlaqartut tuluit oqaasiinik inunnguuseralugu oqaaseqartut, Canada-miittumi Quebec-imi franskisut oqaluffiusumi. Taakkua inerteqquteqarfigineqarput tuluttut pilerisaaruteqarnissamut allagarsiinissamullu, tamatumunngalu ilanngullugu pineqartut ilaat peqqussuteqarfigineqarpoq suliffiutimi atia “Kelly Funeral Home” iikkamut ikkutereersimasani piissagaa. Inerteqqusiineq taanna inatsimmit franskit oqaasiisa pigiinnarneqarnissaannik siunertaqartumit tunngaveqarpoq, tassani nalunaarneqarmat, allagarsiussat, plakatit aamma pilerisaarutit / annoncit inuit tamat ornittagaanni taamaallaat franskisut allassimassasut.⁷

Komité-p aalajangiuppaa killiligaanngitsumik oqaaseqarsinnaatitaanermik killilersuinissamut piumasaqaataasinnaasut naammassineqarsimanngitsut. Taamaattumik Canada-p isumaqatigiissummi artikel 19 – killiligaanngitsumik oqaaseqarsinnaatitaanermut isumaqatigiissut unioqqutippaa. Komité-p aalajangernini

for

menneskerettigheder (Kalaallisuunngortitaq – Oversættelse til Grønlandsk) tunngavilersorpaa franskisut allagartalersuinissamut, pilerisaaruteqarnissamut assigisaannullu pisariaqartuunngitsoq allat pisinnaatitaaffiisa illersorneqarnissaanni imaluunniit inuit tamat akornanni aaqqissuussaasumik ingerlatsinissap illersornissaani. Komitée-p nalilerpaa allat illersorneqarnissaat, - uanilu tassa Canada-mi franskisut oqaasillit ikinnerussuteqartut – allatut aaqqissuunneqarsinnaagaluartoq. Assersuutigalugu franskit oqaasiisa piginnarneqarnissaannut inatsimmi aalajangersagarsimasinnaagaluarpoq, tuniniaanissamik nittarsaassisarneq il.il. franskisut aamma tuluttut ingerlanneqartassasut.⁸

2.2 Europa-miut inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutaat

Europa-miut inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutaat (EMRK) aalajangersaavoq, kinaluunniit killilersugaanngitsumik oqaaseqarsinnaatitaasoq, pisinnaatitaaffillu taanna imaqartooq isummernissamut kiffaangissuseqarnermik aamma kiffaangissuseqarnermik tigusinissamut imaluunniit tunniussinissamik eqqarsaatini pisortani oqartussaasunit akuleruffigineqanngitsumik, aamma nunat killeqarfii apeqqutaatinnagit.⁹

EMRK Kalaallit Nunaannut atuuppq, 2001-imi kalaallit inatsisaannut ilanngunneqarluni.¹⁰

ICCPR-imisulli aamma pilerisaarutit il.il. aamma isummanik aniatitsinerupput EMRK-mi paasinninnerni.¹¹

EMRK naapertorlugu killiligaanngitsumik oqaaseqarsinnaatitaaneq ileqquliuutinik, piunasaqaatinik, killilersuutinik imaluunniit pineqaatissiisarnermi aalajangersakkanik pisariaqartuusunik, nunap nammineq isumannaallisarneqarneranut tunngatillugu, nunap namminersortuunera imaluunniit inuit tamat toqqissisimanissaat siunertaralugu, aaqqissuussaannngitsut pinerlunnerilluunniit pinaveersaartinniarlugit, peqqissuunissaq ileqqorissaarnissarluunniit illersorumallugit, allap atia tusaamaneqarnera pisinnaatitaaffiluunniit iperterneqanngitsut illersorumallugit, paasissutissat isertuussassat siammarterneqannginnissaat siunertaralugu, imaluunniit eqqartuussiviup oqartussaassusia aammalu arlaannaannulluunniit atasuunnginnera isumannaarumallugu.¹²

Aamma EMRK-mut tunngatillugu killiligaanngitsumik oqaaseqarsinnaatitaanerup killilersorneqarnera malitassamit pingaarnertut aalajangersagaasunik atortitsinnginnertut isigineqassaaq, killilersuinerillu annikinnerulernerattut.¹³ Oqaaseqarsinnaassagaanni piunasaqaatinik aalajangersimasunik naammassinnittussaataasinnaaneq, killiligaanngitsumik oqaaseqarsinnaatitaanermik killiliinerusinnaavoq.¹⁴

Europamiut inuit pisinnaatitaaffiit eqqartuussivianni takusassaqaanngilaq ileqqunik killiligaanngitsumik oqaaseqarsinnaatitaanermut tunngatillugu piunasaqaatinik

for

menneskerettigheder (Kalaallisuunngortitaq – Oversættelse til Grønlandsk)
imaluunniit inerteqqutinik pilersaarutini, nittarsaassisarnerni il.il. oqaatsit
aalajangersimasut atorneqannginnissaannut tunngatillugu.

3 Killiligaanngitsumik oqaaseqarsinnaatitaaneq Tunngaviusumik Inatsit (Grundlov) naapertorlugu

Tunngaviusumik inatsimmi § 77 naapertorlugu kinaluunniit pisinnaatitaavoq naqitanik, allatanik aamma oqalulluni eqqarsaatiminik tamanut saqqummiussinissaminut, taamaattoq eqqartuussivinnut akisussaalluni.

Aalajangersakkallu aamma aalajangiuppaa, killilersuinerit (censur) aamma allatigut pinaveersaatitsissutaasut allat qaqugukkulluunniit eqquteqqinneqassanngitsut.¹⁶

Killiligaanngitsumik oqalussinnaatitaaneq (allassinnaatitaaneq, naqitanik saqqummiisinnaatitaaneq) taamaasilluni ingerlanneqassaaq eqqartuussivinnut akisussaaffeqarluni, taamalu Tunngaviusumik Inatsit aqutigalugu illersugaaneq taamaasilluni aamma tamakkiisuunngilaq.

Kalaallit inatsisiliaat killiligaanngitsumik oqalussinnaatitaanermut tunngatillugu, inatsimmit tunngaviusumik illersorneqartumut aamma (minnerunngitsumik) EMRK-mit, paasineqassaaq taakkua tunngavigalugit, oqaatigineqareersutut killiligaanngitsumik oqalussinnaatitaaneq kalaallit inatsisaannut 2001-imi ilanngunneqarmat.

Eqqartuussiviit qullersaata (Højesteret) aamma Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinniit suliassanngortitani qullersaalluni oqartussaasoq, oqaaseqarnikuvoq, killiligaanngitsumik katersuussinnaatitaaneq killiligaanngitsumik oqalussinnaatitaanertulli aamma killiligaanngitsumik peqatigiiffiliorsinnaatitaanertulli pisariaqartuusut, aammalu soorumani demokratiskiusumik ingerlatsinermi tunngaviusut.¹⁷

Aamma takusassaqaanngilaq Eqqartuussiviit qullersaanniit killilersuinernik killiligaanngitsumik oqalussinnaatitaanermut, piunasaqaatinut imaluunniit inerteqqutinut oqaatsinik aalajangersimasunik atuisinnaanermut tunngatillugu, pilersaaruteqarnerni, nittarsaassinerni il.il.

4 Inatsisissatut siunnersuutit oqaatsinik atuinissamut piunasaqaatai

4.1 Kalaallit oqaasiinik sapinngisamik annertunerpaamik atuinissamik piunasaqaat

Inatsisissatut siunnersuummi § 2 naapertorlugu atortuutinneqassaaq namminersortut aamma pisortat ingerlatsiviisa nioqqutissanik kiffartuussinernillu neqerooruteqartarneranni.

menneskerettigheder (Kalaallisuunngortitaq – Oversættelse til Grønlandsk)

Inatsisissatut siunnersuummi § 8 imatut nipeqarpoq: “Allaganngorlugu ussassaarineq, allagartalersuineq aamma inini tamanit orninneqarsinnaasuni tuniniaanissamik nittarsaassineq sapinngisaq tamaat kalaallisut pissaaq. Tuiniaanissamik nittarsaassineq oqaatsit allat atorlugit pisinnaavoq.”

Inatsisissatut siunnersuummut nassuiaatini ersippoq, “Atuisartut pisisartullu nalinginnaasumik oqaatsit paasisinnaasaat atorlugit paasisutissiivigineqartarnissaat aalajangersakkami qulakkeerneqassaaq. Kalaallisut oqaatsit pisortatigoortumik oqaaserineqarmata aammalu oqaatsini pingaarnersaallutik erseqqissarneqarpoq allaganngorlugu ussassaarineq, allagartalersuineq aamma tuniniaanissamik nittarsaassineq sapinngisaq tamaat kalaallisut pisassasoq, taamaalilluni atuisartut pisisartullu nioqqutissat kiffartuussissutillu siunnersuummi pineqartunut ilaasut pillugit naammattumik paasiuminartumillu paasisutissinneqartassapput.”¹⁸ Kiisalu aamma inatsisissatut siunnersuummut nassuiaatini aamma nalunaarneqarpoq inatsisissatut siunnersuummi aamma pineqartut ”tuniniaanissamik nittarsaassinerni tamani, tamanna tusagassiutitsigut naqitatigut, elektroniskiusutigut, inuit tamat oqallittarfiisigut imaluunniit suliniutit allat aqutigalugit pippat.”¹⁹

§ 8-mut nassuiaatit naapertorlugit aalajangersakkap siunertaraa, ” atuisartut pisisartullu kalaallisuinnaq oqaaseqartut sapinngisaq tamaat neqeroorutitsialaat pillugit paasisutissanik pissarsisinnaanissaasa qulakkeerneqarnissaa aalajangersakkami siunertarineqarpoq, taamaalilluni atuisartut pisisartullu piviusumik neqeroorutininik taakkuninnga sanilliussinissamut atorluanaanissamullu periarfissaqassallutik”. Ersippoq ” Sapinngisaq tamaat oqarneq paasineqassaaq tassaasoq, allaganngorlugu ussassaarinerup, allagartalersuinerup aamma tuniniaanissamik nittarsaassinerup kalaallisut pisarnissaata, inuussutissarsiortunit naleqqutinngitsumik annertoorujussuarnik ajornartorsiutitaqanngitsumik malinneqarnissaa ajornarani pisoqarnera. Kalaallisut oqaatsinik atuinissaq naleqqutinngitsumik annertoorujussuarnik ajornartorsiutitaqassanersoq naliliinissamut inuussutissarsiortoq aallaaviatigut pisussaavoq.”²⁰

Inatsisissatut siunnersuutip inuussutissarsiortunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai pillugit naliliinerani ersippoq § 8 oqaatsinik atuinermut tunngatillugu inuussutissarsiortumut aningaasartuuteqarnerulernermik kinguneqarsinnaasoq. Tamanna inuussutissarsiortunut ullumikkut kalaallit oqaasiinik atuisuunngitsunut, kalaallisuumullu nutserisitsinissamik pisariaqartitsisartussanut naatsorsuutigineqarpoq: ”Suliffeqarfiup iluani ussassaarutaasumik inuussutissarsiummik ingerlassaqqortoq periarfissaqanngikkuni avataanit nutserisartut atortariaqassavai, tamannalu annertuisanik aningaasartuutinik nassataqartitsinnaavoq. Siunnersuummi § 8-mi aningaasaqarnikkut aningaasartuutit annertussusaat, inuussutissarsiortup tuniniaanissamut nittarsaassinermini qanoq akulikitsigisumik kalaallit oqaasiinik atuisarneranut, kiisalu ussassaarutitut isumaliutaasup qanoq

menneskerettigheder (Kalaallisuunngortitaq – Oversættelse til Grønlandsk)
nutserneqarnissaata pissaneranut attuumassuteqassapput. Soorunami aamma
inuussutissarsiummik ingerlassaqartup qanoq akulikitsigisumik nutaanik
ussassaarinermi suliniuteqartarneranik aningaasartuutaasut aalajangerneqassapput.”²¹

Inatsisissatut siunnersuummut nassuiaatini arlalinni nalunaarneqarsimavoq
”siunnersuutikkut siunertaanngitsoq inuussutissarsiortut aningaasartuutaasa
qaffasinnerulernissaat, tamanna atuisartunut akit qaffasinnerulernerannik
kinguneqarsinnaammat”²²

4.2 Nakkutilliineq, inerteqquteqarneq aamma pineqaatissiisarneq

Inatsisissatut siunnersuutip § 24-ia naapertorlugu Atuisartunut
Unammilleqatigiinnermullu Aqutsisoqarfiup ataasiakkaat eqqaassanngikkaani
inatsisimmi aalajangersakkat atortinneqarnerat nakkutigisarissavai.
§ 25, imm. 1 oqaaseqatigiit siulliit naapertorlugit aqutsisoqarfiup suliaasaq
eqqartuussivimmumt suliaasangortissinnaavaa aalajangiiffigisassatut, aqutsisoqarfiup
nalilerpagu inatsimmi aalajangersakkat uniorlugit ingerlatsisoqarsimasoq.
Eqqartuussiviup siunnersuummi § 38 naapertorlugu eqqartuussinikkut
inerteqqutigisinnaavai iliuitsit inatsimmik unioqqutitsinerusut. Eqqartuussinikkut
peqqusummik unioqqutitsineq § 25 imm. 1 oqaaseqatigiit kingulliit naapertorlugit § 39
naapertorlugu akitsuummik akiliisitsinermik kinguneqartussaavoq.

5 Inatsisissatut siunnersuummi § 8 killiliiffigineqarani oqalussinnaatitaanermut il.il. akerliua

Inatsisissatut siunnersuummut atatillugu apeqquut saqqummersoq tassaavoq
siunnersuummi kalaallit oqaasiinik tuniniaanissamik nittarsaassinermi il.il. atuinissamik
aalajangersagaq killiliivigineqarani oqalussinnaatitaanermut il.il. akulerunnerunersoq.
Taamaattoqarsimappat, apeqquut takkutissaaq killiliineq atorneqartoq naapertuunnersoq
isiginiagassanut FN-ip innuttaasut inuttut politikikkullu pisinnaatitaaffinut (ICCPR)
aamma Europa-miut inuiaat pisinnaatitaaffinut isumaqatigiissutaannut (EMRK).

Inatsisissatut siunnersuut aqqutigalugu piumasaqaasersuisoqarpoq saqqummiussineq
(imal. oqaaseqarneq) pisinnaanersoq, tuniniaanissamik nittarsaassinermi sapinngisamik
kalaallisut ingerlatsisoqarneratigut. Piumasaqaat taamaasilluni pissutsit atuuttut
naapertorlugit sunniuteqarsinnaavoq inuussutissarsiortup tuniniaanissamut
nittarsaassinissamik aalajangerneranumt nittarsaassineranullu il.il. Taamaasillunilu § 8
tassaasinnaavoq inuussutissarsiortup killiligaanngitsumik oqaaseqarsinnaaneranut (il.il.)
akulerunneq.

menneskerettigheder (Kalaallisuunngortitaq – Oversættelse til Grønlandsk)
Akulerunnermi tassani aalajangersaanermi maleruagassat tunngavigineqartut
ersernerluttorujussuupput. Illuatungaaticut inatsisissatut siunnersuummi
tunngavigineqarpoq tuniniaanissamik nittarsaassineq il.il. sapinngisamik
annertunerpaamik kalaallisut ingerlanneqassasoq. Illuatungaaticulli inissisimavoq
naliliineq tamanna pisinnaanersoq annertuunik ajornartorsiutitaqanngitsumik,
inuussutissarsiortut ataasiakkaat eqqarsaatigalugit, soorluttaaq inatsisissatut
siunnersuummi tunngavigineqartoq inuussutissarsiortut
aningsaartuuteqarnerulersinneqassanngitsut. Taamaattumik kalaallisut
pilersaarisarnissamik pisussaaffiliineq ersarissumik killiliussartaqanngilaq, soorluttaaq
allaa-

serineqanngitsoq qaqugukkut inuussutissarsiortup nammineq naliliisuunissaanik
oqarnej saneqqunneqarsinnaanersoq.

Itigartinneqarsinnaanngilaq atuisartunut tunngasumik isiginnineq, inatsisissatut
siunnersuummut nassuiaatini ersarissarneqartoq § 8-mi aalajangersakkamut
tunngaviusutut
(siulianiittut takukkit) naammattumik tunngavilersuinerusut siunertatut EMRK
imaluunniit ICCPR naapertorlugu (allat pisinnaatitaaffiunut tunngavilersukkamik
isiginiaaneq).

Iliuseqarnissaq pisariaqartuunersoq, tamatumani aamma naapertuunnersoq, ataatsimut
nalilersuinermik tunngaveqartariaqarpoq, qanoq aaqqissuussinikkut nunami Kalaallit
Nunaattut ittumi, marluinnik oqaaseqarfiusumi tamanut atuisartutut paasissutissanik
isumaginnittoqarsinnaanersoq. Canada-mi suliaq Ballantyne-imut tunngasoq, siulitani
eqqaaneqartoq tassaavoq piumasaqarnej tuniniaanissamik nittarsaassinermi oqaatsit
aalajangersimasut kisimik atornejassasut, Uani suliami tamanna pineqanngilaq.

Uani suliami inatsisissatut siunnersuutip inuiaat pisinnaatitaaffiunut
naapertuuttuuneranut apeqqaassaaq inatsisissatut siunnersuutip
piviusunngortinneqarnera. Aalajangersakkap nammineq oqaasertalersorneqarnera
inatsisissatullu siunnersuummut nassuiaatit oqaasertaat imminnut oqaaseqatigiinni
assortuuttortaqarput, paasinnissamullu tunngatillugu siammasissorujussuarmik
paasinnittoqarsinnaatitsilluni ”sapinngisamik annertunerpaamik” qanoq
paasineqassanersoq eqqarsaatigalugu. Taamaasillunilu ersernerluttutut isikkoqarpoq
nakkutilliisuutitaasut unioqqutitsisoqarneranik pasinninnerat qanoq
nalilernejarsinnaanersoq, qanorlu iliornikkut eqqartuussivik tamatuma kingorna
tuniniaanissamik nittarsaassisoqarsinnaaneranut il.il. inerteqquteqarsinnaanersoq,
imaluunniit akitsuummik akiliisitsinissamik aaqqissuussisinnaanersoq pillugit.

for

menneskerettigheder (Kalaallisuunngortitaq – Oversættelse til Grønlandsk)

Pinerluttaalisitsinermi iliuusissat, tamatumani aamma akitsuummik akiliisitsineq, pinerluttaalisitsinermi ileqqut nalinginaasut naapertorlugit ersarissumik inatsisitigut tunngavissaqartussaapput.²³

Inatsisissatut siunnersuut akuersissutigineqarluni atortuulersinneqarpat, aalajangersagarlu siunnerfittut isigineqarpat, inatsisissatut siunnersuummi oqaasertat aamma nassuiaatini oqaasertat tunngavigalugit taamatut isigineqarsinnaasorinarmat, inuussutissarsiortunut sunniutai killeqarsinnaapput. Taamalu oqaluuserineqarsinnaassaaq killiligaanngitsumik oqaaseqarsinnaanermut il.il. akulerunnertut isigineqarsinnaanersoq, kisiannili apeqqutaassaaq aalajangersagaq pineqartoq qanoq atortinneqarnersoq.

Inatsisissatulli siunnersuut pinngitsaaliissutigineqarpat, pisussaaffiliinernik pinerluttaalisitsinermili iliuutsinik inuussutissarsiortunut kinguneqartitsisarnernik tunngaveqarpat, tuniniaanissamik nittarsaassisut kalaallisut ingerlatsisimanngippata, tamanna killilersugaanngitsumik oqaaseqarsinnaanermut il.il. akulerunnerussaaq, naapertuuttutut nassuiarneqarsinnaasariaqartoq inatsisitigut akuleruttoqartarnera killiligaanngitsumik oqaaseqarsinnaanermut il.il. siuliani pineqartut tunngavigalugit. Tamatumunngalu atatillugu nalorninaateqarsinnaavoq, - inatsisissatut siunnersuut taamatut isikkoqartillugu piviusunngortinneqassappat, - naalagaaffeqatigiinni inatsisiliortarnermi ersarissunik inatsisiliornissamut piumasaqaatinik naammassinninnersoq eqqarsaatigalugu, akulerunnerlu pineqartoq naapertuuttutut isigineqarsinnaanersoq eqqarsaatigalugu.

/Jonas Christoffersen, pisortaq

1 FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, artikel 19.

2 Bekendtgørelse nr. 30 af 29. marts 1976 af international konvention af 16. december 1966 om borgerlige og politiske rettigheder med tilhørende valgfri protokol.

3 FN's Menneskerettighedskomité, General Comment no. 34 CCPR/C/GC/34, juli 2011, punkt 11.

4 FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, artikel 19.

5 FN's Menneskerettighedskomité, General Comment no. 34 CCPR/C/GC/34, juli 2011, punkt 21.

6 FN's Menneskerettighedskomité, Ballantyne et al v. Canada, sager nr. 359/1989 og 385/1989.

7 Raija Hanski og Martin Scheinin, Leading cases of the Human Rights Committee, Institute for Human Rights, Åbo Akademi University, Turko 2003, side 300ff.

8 Raija Hanski og Martin Scheinin, Leading cases of the Human Rights Committee, Institute for Human Rights, Åbo Akademi University, Turko 2003, side 312.

9 Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, artikel 10, stk. 1.

10 Anordning nr. 814 af 18. september 2001 om ikrafttræden for Grønland af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

for

menneskerettigheder (Kalaallisuunngortitaq – Oversættelse til Grønlandsk)

11 Jon Fridrik Kjølbro, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere, 3. udg., 2010, side 820ff, som blandt andet henviser til Casado Coca mod Spanien, 1994, sagsnr. nr. 15450/89, pkt. 35.

12 Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, artikel 10, stk. 2.

13 Jon Fridrik Kjølbro, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere, 3. udg., 2010, side 755ff.

14 Se Jon Fridrik Kjølbro, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere, 3. udg., 2010, side 750f.

15 Til gengæld er Tyrkiet blevet dømt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol for krænkelse af EMRK's artikel 10 i sager vedr. krav til brug af bestemte sprog: I en sag om forbud mod at tale andre end officielle sprog i valgkamp (Şükran Aydın m.fl. mod Tyrkiet, 2013, sager nr. 49197/06, 14871/09, 23196/07), og i en sag om nægtelse af tilladelse til fagforening til kampagne for uddannelse på et andet modersmål end det nationale sprog (Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası mod Tyrkiet, 2012, sagsnr. 20641/05).

16 Grundlovens § 77, 2. pkt.

17 U.1999.1798H.

18 Bemærkninger til forslag FM2015/91 af 28. januar 2015 til Inatsisartutlov om markedsføring og mærkning (markedsføringsloven), punkt 2.3, side 5.

19 Bemærkninger til forslag FM2015/91 af 28. januar 2015 til Inatsisartutlov om markedsføring og mærkning (markedsføringsloven), side 24.

20 Bemærkninger til forslag FM2015/91 af 28. januar 2015 til Inatsisartutlov om markedsføring og mærkning (markedsføringsloven), side 37f.

21 Bemærkninger til forslag FM2015/91 af 28. januar 2015 til Inatsisartutlov om markedsføring og mærkning (markedsføringsloven), punkt 4, side 8.

22 Bemærkninger til forslag FM2015/91 af 28. januar 2015 til Inatsisartutlov om markedsføring og mærkning (markedsføringsloven), side 12, 13, 15, 16, 20, 21, 22, 24, 25 og 26.

23 Se ICCPR, artikel 15, EMRK, artikel 7, og Kriminallov for Grønland, § 1.